

Зоран Б. Радоњић

Народна скупштина Републике Србије, Београд

О НЕКИМ АСПЕКТИМА СТАТИСТИЧКЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ У ВЕЗИ ОБЈАВЉИВАЊА КОНАЧНИХ РЕЗУЛТАТА ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА 2016. ГОДИНЕ

Сажетак

Проучавање савремених политичких појава све је теже замисливо без коришћења статистике, као метода који је веома повољан за употребу приликом обраде избора као једног од најважнијих политичких феномена у савременом друштву. Коришћењем статистичких метода у области избора добијају се подаци од значаја како за најшире друштвене слојеве и политичке актере, тако и за даља научна проучавања у политикологији. Стога се приликом употребе статистичке методе још више потенцира захтев за њеном тачношћу и прецизношћу.

У овом раду се путем анализе појединих аспеката примене статистичке методе који су коришћени у публикацији Републичког завода за статистику која се односи на званичне резултате последњих локалних избора 2016. године настоји да се укаже на неке дилеме и проблеме који се јављају приликом процеса статистичке обраде изборних резултата. Као главна питања примене статистичке методе приликом обраде изборних резултата наведени су идентификација статистичке масе (одређења шта се подразумева под појмом локалних избора, односно да ли ту спадају и избори за

одборнике скупштина градских општина или савета у месним заједницама), формирање временских серија (да ли треба истоветним методама обрађивати изборе који се у појединим општинама не одржавају у исто време), правилне идентификације учесника на изборима (на који начин обрадити резултате коалиција или листа које су поднеле групе грађана), проблема обраде и исказивања појединих изборних показатеља (начина израчунавања њихових вредности), проблем нетачности неких од исказаних резултата. Закључено је да ти проблеми првенствено потичу услед неусклађености правних прописа којима се регулише рад Републичког завода за статистику са правним прописима који уређују изборни поступка, затим услед неприлагођености статистичке методологије која се примењује и услед грешака људског фактора и слабије контроле и обраде прикупљених података.

Кључне речи: Србија, статистика, политичка наука, избори, 2016. година.

Проучавање савремених политичких појава све је теже замисливо без коришћења статистике. Она се примењује на комплексне и разноврсне масовне појаве и њоме се настоје открити не само квалитативне и квантитативне чињенице у вези са предметом истраживања, већ и мењање, кретање и тенденције даљег развика предмета и одређених делова предмета.¹⁾ Са оваквим карактеристикама, статистичка метода је веома повољна за употребу приликом обраде избора као једног од најважнијих политичких феномена у савременом друштву. Коришћењем статистичких метода у области избора добијају се подаци од значаја како за најшире друштвене слојеве и политичке актере, тако и за даља научна проучавања у политикологији. Стога се приликом употребе статистичке методе још више потенцира захтев за њеном тачношћу и прецизношћу, нарочито у фазама прикупљања података који се односе на статистичку масу, њену обраду-анализу и коначно представљање.

Законом о званичној статистици²⁾ Републички завод за статистику (РЗС) је дефинисан као посебна организација задужена

1) Емина Лазовић-Јовић, *Специфичности методолошких истраживања у политикологији* (докторска дисертација), Факултет политичких наука, Београд, 2016, стр. 223.

2) *Службени гласник РС*, бр. 104/2009.

за обављање статистичких активности и делокруг њиховог рада. Тим законом су дефинисана и начела којих се званична статистика мора придржавати. Када је реч о статистици избора, свакако се морају похвалити напори РЗС на ефикасном и брзом објављивању детаљних и тачних података о изборним резултатима, као и на њиховој широкој доступности, која је чак и изнад европских стандарда. Намера овог рада је, међутим, да укаже и на неке дилеме и проблеме који се јављају приликом процеса статистичке обраде изборних резултата, тако што ће бити анализирани поједини аспекти примене статистичке методе који су коришћени у публикацији РЗС у којој су објављени званични резултати последњих локалних избора 2016. године.³⁾

Први чин примене општенаучне статистичке методе у складу са њеним правилима и процедурама јесте идентификација статистичке масе.⁴⁾ У вези са овим правилом, најпре се поставља претходно питање шта се подразумева под појмом локалних избора, односно појмом локалне самоуправе? Уставом Републике Србије⁵⁾ из 2006. године, у члану 188. у ставу 1. дефинисано је да су јединице локалне самоуправе општине, градови и град Београд, а у ставу 2. се предвиђа да се територија и седишта јединица локалне самоуправе одређује законом. Закон о територијалној организацији Републике Србије донет је крајем 2007. године⁶⁾ и у њему су прецизно омеђена подручја која обухватају 147 општина, 26 градова и град Београд, из чега произилази да на територији Србије постоји 174 јединице локалне самоуправе. Имајући у виду чињеницу да се подручју АП Косово и Метохија које је подељено на 28 општина и град Приштину избори већ дужи низ година не спроводе из разлога и одлука политичке природе, произилази да се локални избори у Србији врше за укупно 145 јединица локалне самоуправе (119 општинских скупштина, 25 градских и Скупштину града Београда).

Поред општина, градова и града Београда, правни систем Републике Србије познаје и друге облике субдржавних територијал-

3) Реч је о публикацији *Локални избори 2016 - Коначни резултати избора за одборнике скупштина општина и градова, за председнике општина и градоначелнике* (у даљем тексту *Локални избори 2016 - Коначни резултати*), РЗС, Београд 2016.

4) Славомир Милосављевић и Иван Радосављевић, *Основи методологије политичких наука*, Службени гласник РС, Београд 2000, стр. 267.

5) *Службени гласник РС*, бр. 98/2006.

6) *Службени гласник РС*, бр. 129/2007 и 18/2016.

них јединица. У Закону о локалној самоуправи чланови 72-77. посвећени су питању месне самоуправе, па је чланом 72. нормирано да се ради задовољавања потреба и интереса локалног становништва у селима и градским насељима могу оснивати месне заједнице и други облици локалне самоуправе, а чланом 74. су готово сва питања из домена надлежности рада месних заједница, њихових органа и начина избора тих органа остављена на уређење статутима јединице локалне самоуправе и месних заједница. Услед овакве правне аутономности, пракса избора органа месних заједница показује огромну разноврсност и у погледу броја чланова тих органа и у погледу начина избора (примењују се и непосредни и посредни начин избора, и тајно гласање и избор на зборовима грађана, и већински и пропорционални методи за расподелу мандата).

Други облик територијалног организовања изван система јединица локалних самоуправа јесу градске општине. Чланом 189. став 4. Устава Републике Србије предвиђена је могућност да градови као јединице локалне самоуправе својим статутом могу предвидети да се на територији града образују две или више градских општина, а да се статутом града уређују послови из надлежности града који врше градске општине. Досадашња искуства показују различита решења уређења положаја и статуса градских општина, њихових органа и начина избора у представничка тела. У градовима Београду и Нишу формирано је више градских општина (17, односно пет), које све имају међусобно равноправан статус и за чије се скупштине врше непосредни избори за одборнике. У градовима Пожаревцу, Врању и Ужицу статутима је предвиђено постојање по две градске општине, али се у сва три града само у по једној од тих градских општина (Костолцу, Врањској Бањи односно Севојну) врше непосредни избори за скупштину градске општине; док у преостала три случаја (градске општине Пожаревац, Врање односно Ужице) послове градске општине обавља скупштина тог града, односно те градске општине фактички не постоје, па тако ни засебне скупштине тих градских општина.⁷⁾ У граду Новом Саду предвиђено је постојање две градске општине (Нови Сад и Петроварадин), али је као представничко тело уместо скупштине одређен савет градске општине, кога би требало да чине изабрани градски одборници са територије те градске општине, али у пракси

7) Статут града Пожаревца, члан 174, ставови 1. и 6. (*Службени гласник града Пожаревца*, бр. 17/16); Статут града Врања, члан 97 (*Службени гласник града Врања*, бр. 23/11) и Статут града Ужица, члан 7 (*Службени лист града Ужица*, бр. 16/13).

се ове статутарне одредбе не спроводе, па ове градске општине такође постоје само фиктивно. Имајући у виду овакво правно стање, можемо закључити да се сем 145 јединица локалне самоуправе у Србији врше непосредни избори и за одборнике 25 скупштина градских општина.

Стога, једно од главних питања које се намеће приликом одређења статистичке масе је да ли би под појмом локалних изборима у Србији поред неспорних избора за одборнике у скупштинама јединица локалних самоуправа (општина, градова и града Београда) требало обухватити и статистички обрадити и изборе за одборнике у скупштинама градских општина, односно за чланове савета и других представничких тела свих месних заједница у Србији? Републички завод за статистику је од самог почетка обнове вишестранаја по овом питању заузео исправан начелан став, руководећи се критеријумом опсега надлежности локалних органа власти, значаја у политичком систему, те законским начелима релевантности и рационалности. РЗС са једне стране не врши обраду података са избора који се спроводе за чланове савета и других представничких тела месних заједница, имајући у виду поменути велику разноврсност у начину и правилима избора тих тела који би учинили готово немогућим најпре само потпуно и квалитетно прикупљање података са терена, а затим и изналагање јединствене методологије за разврставање, обраду и исказивање тих података. Други аргумент који стоји у корист овакве одлуке РЗС су и даље мале надлежности месних заједница унутар политичког система, као и генерална незаинтересованост значајног дела бирача и политичких субјеката за учешће на тим изборима, поготову у градским срединама (мада се и ту ситуација постепено мења, па и ови избори побуђују све веће интересовање јавности). Обрнуте околности важе за градске општине, па имајући у виду њихову величину (неке од њих обухватају више десетина, па и више стотина хиљада становника), надлежности које им се поверавају од стране градова, интересовање грађана и политичких субјеката за учешће на изборима и правно уређен и униформан начин избора одборника, одлука РЗС да прати и статистички обрађује изборе за скупштине градских општина чини се апсолутно оправданом и корисном.

Међутим, приликом обраде и исказивања ових података у својим званичним публикацијама, чини се да РЗС прави одређене грешке које доводе у питање поузданост, квалитет и тачност

објављених података, а тиме и њихову употребну вредност за даље коришћење у истраживањима или практичној политици. Наиме, у свим статистичким публикацијама од обнове вишестраначја до данас, приметно је да се збрајање података врши на начин да се на подручју градова Београда и Ниша користе подаци који се односе на изборе за скупштине градских општина, док се подаци који се односе на изборе за градске скупштине та два града исказују засебно. Имајући у виду изнете разлике између јединица локалне самоуправе и градских општина, таква методологија обраде чини се не-исправном, јер се сабирају подаци са избора за органе власти који, иако су повезани и слични по форми, не чине истородну друштвену појаву, ни правну категорију. То је посебно дошло до изражаја у последњој публикацији о резултатима локалних избора 2016. године. У њој најпре нису ни прикупљени, обрађени и објављени подаци за резултате избора за скупштину градске општине Костолац у граду Пожаревцу и скупштину градске општине Севојно у граду Ужицу, иако су избори за те парламенте градских општина одржани 15. децембра 2013, односно 16. марта 2014. године. У случају града Врања начињена је још гора неправилност. Ту је пренебрегнута већ описана чињеница да је ова јединица локалне самоуправе извршила „асиметричну“ поделу на градску општину која има (градска општина Врањска Бања), односно нема (градска општина Врање) скупштину градске општине. Подаци са избора за скупштину града Врања и подаци за скупштину градске општине Врањска Бања су једноставно сабрани, чиме је извршено делимично дуплирање исказаних података, које је касније ушло и у исказивање података на нивоу Пчињског округа и Републике Србије, чиме су они изгубили на својој тачности и поузданости.

Следећа дилема односи се на формирање временских серија. Проблем у овом сегменту извире из чињенице да временска серија мора да садржи елементе који су кроз читаво време праћења дефинисани на исти начин и који се односи на одређено фиксирано подручје.⁸⁾ Иако у Србији од самог почетка обнове вишестраначја постоји традиција да се избори за локалне парламенте по правилу спроводе истог дана и упоредо са изборима за Народну скупштину, услед деловања политичких и правних околности (распуштање локалних скупштина пре истека мандатног периода) и одржавања

8) Љубица Шкара-Видојевић, „Статистички метод у друштвеним наукама“, у зборнику: *Методологија друштвених наука* (уредник Мирослав Печујлић), Београд, 1976, Службени лист СФРЈ, стр. 222.

превремених ванредних избора у сваком од четворогодишњих изборних циклуса догађало се да се избори у неким локалним заједницама не одржавају у исто време када у и највећем броју других. То за последицу има да у временску серију улазе подаци чији се интервал прикупљања мери чак и са више година разлике. Тако су у публикацију која се односи на изборе одржане 2016. године ушли и подаци са избора у 13 општина и градова у којима су они одржани у периоду 2013-2015. године, што је и напоменуто у предговору.⁹⁾ Имајући у виду ове специфичности у локалним изборним процесима, овакав став РЗС може се оправдати ставом да се ту ипак ради о појави (изборима) која се због стицаја околности мањим својим делом манифестује у различитим временским моментима. Међутим, РЗС није разрадио процедуре којима би обрадио случајеве када се у року краћем од периода од четири године у некој од општина или граду избори одрже два пута. У 2016. години такав случај десио се са изборима у општини Бела Паланка, где су редовни избори одржани 22. априла 2016, па су услед утврђених неправилности у изборном поступку поновљени у потпуности 18. септембра исте године. Слично се догодило и у случајевима београдских градских општина Вождовац и Земун, где су редовни избори били спроведени 15. децембра 2013. године, а затим су политичким одлукама иницирани ванредни избори који су одржани 22. априла 2016. године. На овај начин се корисници и шира јавност лишвају драгоцених података везаних за „претходне“, односно „прве“ изборе, који се не објављују у статистичким публикацијама РЗС.

Поред грађана-бирача, други кључни актер на изборима су политички субјекти који се својим учешћем на изборима надмећу за подршку грађана зарад вршења власти. Српски позитивноправни прописи који уређују изборну материју препознају три врсте политичких субјеката: регистроване политичке странке, коалиције политичких странка и групе грађана.¹⁰⁾ Овде се јавља нови проблем приликом статистичке обраде и исказивања података, имајући у виду да сваки град или општина за чију се скупштину спроводе избори има своју специфичну и засебну политичку понуду бирачима, у складу са интересима и стратегијом наступа политичких субјеката. Тако се може догодити да одређена политичка странка

9) *Локални избори 2016 – Коначни резултати*, стр. 3.

10) Закон о локалним изборима, члан 5, *Службени гласник РС*, бр. 129/2007, 34/2010 – одлука Уставног суда и 54/2011.

на изборима у једној општини наступи самостално, у следећој у коалицији са неком другом странком, у трећој у коалицији са трећом партијом, а у четвртој да уопште ни не поднесе изборну листу. Исто важи и за коалиције странака, које се могу разликовати по свом саставу од општине до општине, нпр. у једној обухвата две странке, а у другој поред те две и трећу, у наредној општини су од претходне три странке у коалицији прва и трећа, а друга наступа самостално, итд. Стога се праћење, обрада и исказивање резултата које је постигао одређени политички субјекат веома усложњава и пред статистичку методологију поставља се велики изазов да сачини одговарајућа правила по којима ће се равнати у том поступку.

Начин на који је РЗС решио да обради и искаже ове податке може се у исто време и похвалити и критиковати. Ако оставимо по страни неспорно сабирање резултата листа политичких странака у општинама и градовима где су оне изашле самостално, у случајевима политичких коалиција РЗС је користио стриктно правни критеријум и одлучио да сваку коалицију политичких странака, макар имала и минималну посебност свог састава, искаже као засебан политички субјекат. Формално-правно то је исправан приступ, али имајући у виду политичку разуђеност српске политичке сцене, тиме се на другој страни губи на прегледности обрађених података. Тако је у публикацији РЗС приказано да је Српска напредна странка самостално поднела 33 листе које су освојиле укупно 181.184 гласа, на основу чега је ова партија стекла право на 558 одборника у локалним парламентима.¹¹⁾ Поред тога, та странка је на локалним изборима истовремено узела учешћа и на начин да је партиципирала чак у 72 коалиције различитог састава које су поднеле 133 изборне листе, које су укупно освојиле 1.245.966 гласова и 2.499 одборника.¹²⁾ Имајући у виду реалне односе снага на политичкој сцени, са високим степеном вероватноће може се претпоставити да је највећи део подршке овим коалицијама потекао од гласача СНС, али се права снага те партије због оваквог приступа РЗС не може сагледати у потпуности и на прави начин.

У случајевима група грађана, РЗС од самог почетка праћења резултата локалних избора примењује обрнути приступ. Иако се и у овим случајевима ради о правно гледано одвојеним политичким

11) *Локални избори 2016 - Коначни резултати*, стр. 19.

12) Податак је добијен сабирањем резултата изборних листа на којима је партиципирао СНС, *Локални избори 2016 - Коначни резултати*, стр. 19-24.

субјектима који у највећем броју случајева делују искључиво на подручју једне од општина, РЗС све групе грађана како на нивоу општина и градова, тако и на нивоу округа, покрајине и републике третира као један политички субјекат под називом „групе грађана – укупно“ и без обзира на број поднетих листа све њихове резултате исказује у јединственом збиру. Мада се такво становиште може оправдати начелом рационалности, чињеница је да се услед оваквог сабирања података неретко не могу исправно испратити резултати избора у појединим јединицама локалне самоуправе, јер се сабирају резултати листа које су прешле цензус и оствариле одборничке мандате са резултатима листа којима то није пошло за руком.

У последња два циклуса локалних избора (2012. и 2016. године) овај проблем је добио и нову димензију, појавом појединих удружења грађана која по својој суштини и форми представљају политичке партије, иако као такве нису уписане у регистар политичких странака које води министарство надлежно за послове државне управе. Карактеристично је да ове „групе грађана“ имају националну организованост на републичком нивоу и да на изборе под једнообразним називом излазе у значајном броју општина и градова, односно далеко превазилазе бављење политиком у ужим локалним оквирима. На изборима 2016. године посебно се истакла Група грађана „Доста је било – Саша Радуловић“, која је поднела своје листе у укупно 36 општина, градова и градских општина, које су укупно освојиле 132.142 гласа и овој организацији донеле 107 одборничких места у 20 локалних парламената.¹³⁾ Ако се зна да овакви резултати представљају 29% од исказаног укупног броја гласова које су према подацима РЗС освојиле све групе грађана у свим општинама и градовима у Србији (455.351)¹⁴⁾ и да су они виши од резултата које је остварио велики део регистрованих политичких странака, чини се да је РЗС у овом случају неоправдано поступио тиме што је резултате ГГ „Доста је било – Саша Радуловић“ збрајао са резултатима осталих листа које су подносиле групе грађана. Овакво решење РЗС је тим чудније јер су приликом претходних избора 2012. године из резултата група грађана били издвојени и одвојено приказани резултати које је остварила ГГ

13) „СНС, СРС и СПС на изборима 2016.г. украли око 9% гласова“, интернет сајт Доста је било: http://dostajebilo.rs/wp-content/uploads/Izbori_Rezultati_Analiza.xlsx (приступљено 10.04.2017)

14) *Локални избори 2016 - Коначни резултати*, стр. 19.

„Двери – За живот Србије“,¹⁵⁾ што значи да могућности за такву обраду и исказивање података засигурно постоје. Недоследност у придржавању сопствених правила када су у питању групе грађана може се уочити и на примеру ГГ „Покрет Левица Србије“. Иако ова организација ни до данас (јула 2017. године) није прерасла у политичку странку, у званичним резултатима РЗС је исказано да је она као засебан политички субјект узела самостално учешће на локалним изборима 2016. године у свега једној општини у којој је остварила 149 гласова (градска општина Нишка Бања у граду Нишу).¹⁶⁾ Међутим, тај покрет је под истим именом самостално изашао на изборе и у суседној градској општини Медијана¹⁷⁾, као и у још неким општинама и градовима у Србији (Нови Сад, Зрењанин, Пожаревац), али РЗС ни у једном од тих случајева није резултате листа ове организације исказао засебно, већ их је сабирао са резултатима осталих група грађана, чиме је додатно допринео снижавању квалитета сопствених објављених података.

Код приказивања резултата локалних избора РЗС чини занемљиву разлику у погледу своје методологије којом израчунава проценат освојених гласова појединих политичких субјеката на изборима. Када обрађује резултате избора за Народну скупштину, РЗС проценат гласова које је поједина листа освојила обрачунава у односу на укупан број бирача који су гласали (обухвата све гласове који су дати за поједине листе и неважеће листиће). У случају локалних избора, РЗС тај проценат израчунава на другачији начин, јер као основу узима број важећих гласачких листића (оних на којима је глас дат за одређену изборну листу). У светлу правила којима се уређује изборни процес, овакав поступак РЗС је нелогичан, јер и сам Закон о локалним изборима у члану 40. став 4. предвиђа да у расподели мандата учествују изборне листе које су добиле најмање 5% гласова од укупног броја гласова бирача који су гласали.¹⁸⁾

Похвално је што је РЗС још од неких ранијих циклуса у своје публикације увео праксу да поред резултата гласања на локалним изборима објави и њихове импликације, односно да обради

15) *Локални избори 2012 – Коначни резултати*, РЗС, Београд 2012, стр. 19.

16) *Локални избори 2016 – Коначни резултати*, стр. 1.

17) Записник о раду Изборне комисије Градске општине Медијана на утврђивању резултата избора за одборнике у Скупштини градске општине Медијана, који су одржани 7. маја 2016. године, *Службени лист града Ниша – општине*, бр. 47/2016.

18) Закон о локалним изборима, *Службени гласник РС*, бр. 129/2007, 34/2010 – одлука Уставног суда и 54/2011

и објави резултате гласања у општинским скупштинама за избор председника општина и градова као кључних фигура у системима својих локалних самоуправа.¹⁹⁾ Но, ова добра намера је у финалној обради података услед њиховог сажимања изгубила на вредности, јер РЗС те драгоцене податке уместо на нивоу општина и градова (за које се они и спроводе) обрађује на нивоу округа-области, региона и државе, сабирајући податке и резултате и чинећи их готово неупотребљивим и без веће практичне користи.

Напоследку, у публикацији РЗС постоје и евидентне материјалне грешке, односно неслагања појединих сегмената тамо објављених резултата са резултатима који су као званични објављивани у службеним гласилима локалних самоуправа. На пример, у публикацији РЗС код резултата гласања за градску општину Нови Београд наведено је да коалиција СДС и ЛДП освојила 31.422 гласа и 17 одборничких места, а коалиција СНС, СДПС, ПУПС и ПС 3012 гласова и ниједан одборнички мандат.²⁰⁾ Међутим, из Записника о раду Изборне комисије градске општине Нови Београд на утврђивању резултата избора за одборнике скупштине градске општине Нови Београд,²¹⁾ видљиво је да су резултати објављени у публикацији РЗС за ове две листе заправо пермутовани, тј. да је у стварности листа окупљена око СНС је освојила 17 одборничких места, а коалиција СДС-ЛДП је остала без цензуса. Да се ту не ради о случајној омашци, сведочи и чињеница да су овакви евидентно погрешни резултати са Новог Београда ушли и у укупан збир резултата за град Београд и Републику Србију, а представљени су и у делу публикације где су исказивани збирни резултати избора према политичким странкама, коалицијама и групама грађана. Нешто мања неправилност може се уочити и код резултата гласања за градску општину Врачар, где је у публикацији наведено да је на изборима узела учешће листа коалиције коју су чинили СДС, ЛДП, Нова странка, СДУ и Левице Србије,²²⁾ док се из Записника о раду Изборне комисије градске општине Врачар на утврђивању резултата избора за одборнике скупштине градске општине Врачар²³⁾ види да је први члан те коалиције (поред већ поменутих партија) заправо

19) *Локални избори, 2016-Коначни резултати, РЗС, Београд, 2016, стр. 145-154.*

20) *Локални избори, 2016-Коначни резултати, РЗС, Београд, 2016, стр. 31.*

21) *Службени лист града Београда, бр. 37/2016.*

22) *Локални избори, 2016-Коначни резултати, РЗС, Београд, 2016, стр. 30.*

23) *Службени лист града Београда, бр. 34/2016.*

била Демократска странка, која је дала и носиоца листе. Постојање ових грешака је тим чудније, јер је у предговору публикације РЗС наведено да су прикупљање, контрола, обрада и презентација података извршени на основу извештаја које су доставиле општинске и градске изборне комисије.

Имајући у виду ове недоумице, контрадикторности и грешке, може се закључити да оне првенствено проистичу услед дејства више фактора. Најпре, мора се имати у виду аксиом да се поступци статистике не јављају сасвим самостално, већ су повезани са методом прикупљања и обраде података и условљени су својствима података.²⁴⁾ Изборне поступке карактерише висок степен правног нормирања, којим се непосредно одређује већи број елемената који су од интереса за статистичку обраду (територије на којима се избори спроводе, временски моменат спровођења, учесници на изборима, процентуални односи). Ови изборним законодавством дефинисани елементи једним својим делом долазе у колизију са законским и подзаконским прописима којима се регулише рад РЗС на прикупљању, обради и објављивању статистичких података. Други фактор који утиче на исказне проблеме налази се у извесној инертности самог РЗС, који своје методе прикупљања, обраде и презентирања података очито мења нешто спорије него што се мењају позитивноправни прописи и приликом рада у извесним случајевима у мањој мери чини одступања од тих својих правила. На последњем, али не мање важном месту су грешке људског фактора, односно слабија контрола прикупљених и обрађених података. Стога се чини да су оправдане иницијативе самог РЗС за доношење новог закона који би регулисао област званичне статистике, дао већу независност у раду РЗС, али истовремено и поставио захтев шире и стручне јавности за још квалитетнијим и поузданијим коначним производима рада ове организације.

24) Славомир Милосављевић и Иван Радосављевић, *Основи методологије политичких наука*, нав. дело стр 266.

ЛИТЕРАТУРА

- Закон о званичној статистици, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009.
- Закон о локалним изборима, *Службени гласник РС*, бр. 129/2007, 34/2010 (одлука Уставног суда) и 54/2011
- Записник о раду Изборне комисије градске општине Врачар на утврђивању резултата избора за одборнике скупштине градске општине Врачар, *Службени лист града Београда*, бр. 34/2016.
- Записник о раду Изборне комисије Градске општине Медијана на утврђивању резултата избора за одборнике у Скупштини градске општине Медијана, који су одржани 7. маја 2016. године, *Службени лист града Ниша – општине*, бр. 47/2016.
- Записник о раду Изборне комисије градске општине Нови Београд на утврђивању резултата избора за одборнике скупштине градске општине Нови Београд *Службени лист града Београда*, бр. 37/2016.
- Лазовић-Јовић, Емина, *Специфичности методолошких истраживања у политикологији* (докторска дисертација), Факултет политичких наука, Београд, 2016.
- *Локални избори 2012 - Коначни резултати избора за одборнике скупштине општина и градова, за председнике општина и градоначелнике*, Републички завод за статистику, Београд 2012.
- *Локални избори 2016 - Коначни резултати избора за одборнике скупштине општина и градова, за председнике општина и градоначелнике*, Републички завод за статистику, Београд 2016.
- Милосављевић, Славомир и Радосављевић, Иван, *Основи методологије политичких наука*, Службени гласник РС, Београд, 2000.
- „СНС, СРС и СПС на изборима 2016.г. украли око 9% гласова“, *интернет сајт Доста је било*: http://dostajebilo.rs/wp-content/uploads/Izbori_Rezultati_Analiza.xlsx (приступљено 10.04.2017)
- Статут града Врања, *Службени гласник града Врања*, бр. 23/11.
- Статут града Пожаревца, *Службени гласник града Пожаревца*, бр. 17/16.
- Статут града Ужица, *Службени лист града Ужица*, бр. 16/13.

Zoran B. Radonjic

**SOME ASPECTS OF STATISTICAL METHODOLOGY
OF STATISTICAL OFFICE OF THE REPUBLIC OF
SERBIA CONCERNING PUBLISHED RESULTS OF
LOCAL ELECTIONS 2016.**

Resume

Studies of recent political events is becoming more dependent on using statistics as a method favourable for analysis of elections as one most important political phenomenon in modern society. Use of statistical methods for studies of elections leads towards results important for general public and political actors but also for further scientific analysis in the field of political science which underlines the importance of correctness and precision.

This paper analyses some of the aspects of statistical methods used in publication of the Republic Statistical Office concerning the official results of local elections of 2016. Some of the dilemmas and problems which arise during statistical processing of electoral results are underlined. The main problems of use of statistical methods in analysis of elections are the determination of statistical mass (determination of the term of local elections, i.e. should election of city parliaments or local councils been taken into account), formation of time slices (should the same methods be used if elections in different municipalities are not held at the same time), correct identification of participants taking part in elections (how to treat results of coalitions or lists of groups of citizens) and problems of irregularities of published results. It is concluded that the problems arise mainly from unsynchronised legal acts which regulate the processes of Republic Statistics Office on one side with electoral laws on other. Further problems in statistical analysis come from unstandardized methodology and human induced factors such as lack of control and processing of collected data.

Key words: Serbia, statistics, political science, elections, year 2016.